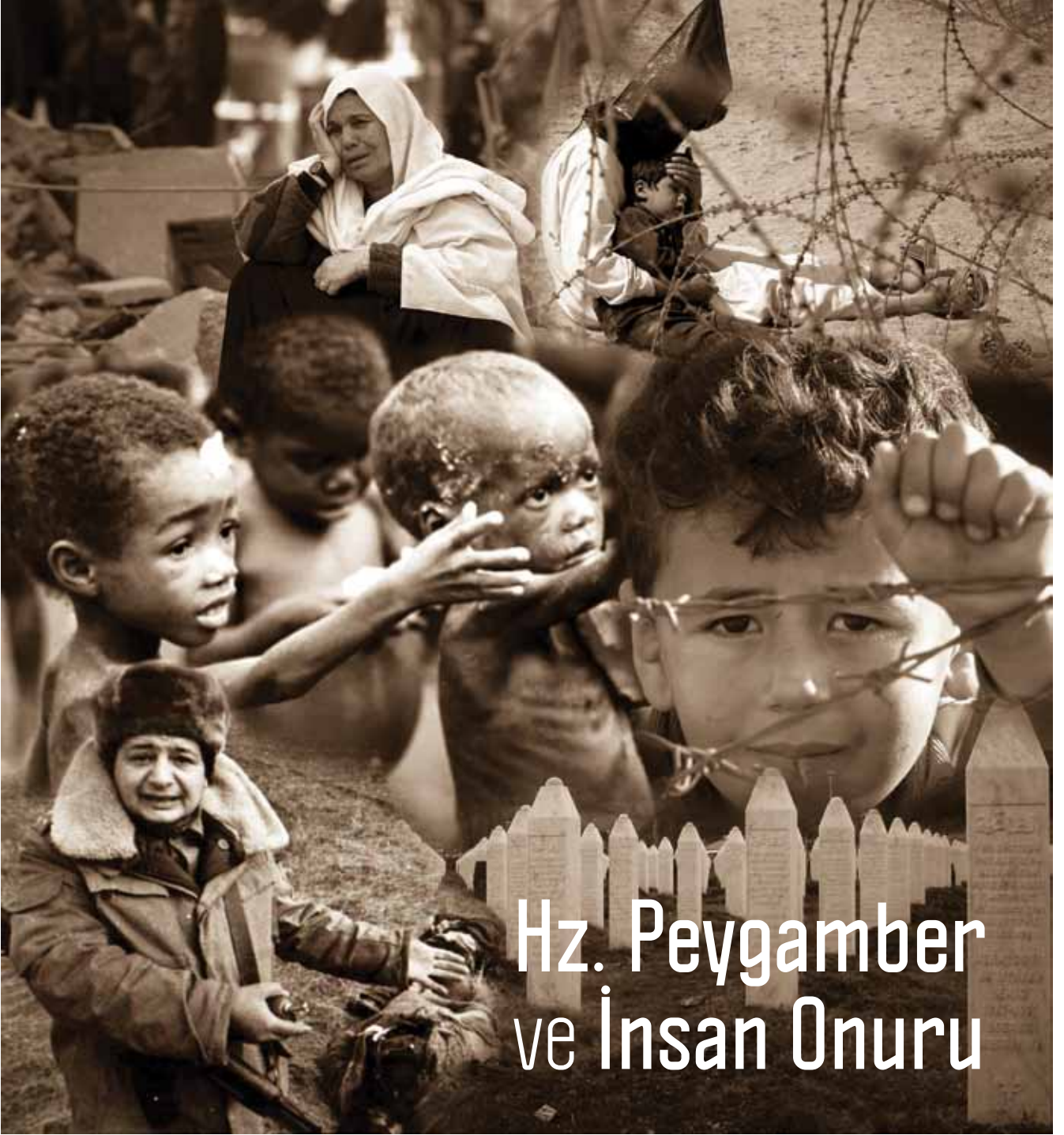

diyanet

Aylık Dergi • Nisan 2013 • Sayı 268

Hz. Peygamber ve İnsan Onuru

Mükerrerem
Olmak
Demek

Temel Hak
ve Hürriyetler
Bağlamında
İnsan Onuru

Ekmeğimizi
ve Geleceğimizi
İsraf Etmeyelim

Ekmeğimizi ve Geleceğimizi İsrاف Etmeyelim

Yüce Rabbimizin bahşettiği en önemli nimetlerden biri de ekmektir. Bu yüzden ecdadımız asırlardır ekmeğe büyük değer vermiş, ona nimet demiş, ekmeğin kırıntılarını yere düşürmeyi büyük günah saymış, bu saygının bir yansıması olarak “Nimet çarpsın veya ekmeğin çarpsın.” gibi sözleri yeminleri olmuş; hatta hayat mücadelesini “ekmek mücadelesi” olarak ifade etmiştir.

Dr. Muhlis Akar *Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi*

Israf; aşırı gitmek, haddi aşmak, sınırların ötesine geçmek, malı-mülkü saçıp savurmak, lüzumsuz yere harcamak, kötü kullanılarak eskitmek, ihtiyaçtan fazla harcamak gibi anlamlara gelmektedir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) ise bir defasında abdest almakta olan Sa'd'e (r.a.) uğramış; Sa'd'in, suyu ihtiyacından fazla kullandığını görünce, "Bu israf da nedir?" diye sormuş, Sa'd, "Abdestte de israf olur mu?" deyince; "Evet, akmakta olan bir nehirden abdest alsan bile." (İbn Mace, Taharet, 48.) şeklinde cevap vermiştir.

Şüphesiz Yüce Rabbimizin bahsettiği en önemli nimetlerden biri de ekmeğdir. Bu yüzden ecdadımız asırlardır ekmeğe büyük değer vermiş, ona nimet demiş, ekmeğin kıymetini yere düşürmeyi büyük günah saymış, bu saygının bir yansıması olarak "Nimet çarpsın veya ekmeğin çarpsın." gibi sözleri yeminleri olmuş; hatta hayat mücadelesini "ekmek mücadelesi" olarak ifade etmiştir.

Önceleri bizler de ecdadımız gibi ekmeğe topyekûn saygı gösterir, ekmeği israf etmezdik. Ekmeğin üstüne basmaz, üzerinden atlamazdık. Yerlerde ve sokaklarda ekmeğin görsek hemen onu alıp, sokak hayvanları ve kuşlara nimet olması için uygun yerlere koyardık. Çünkü ekmeği, yüce Rabbimizin bize bahsettiği yüce bir nimet; bu nimeti yerli yerince kullanmayı da, hem nimetin kendisine hem de o nimeti veren yüce Mevla'ya karşı saygının ve şükürün bir gereği olarak görürdük. Ekmeği yere atmayı ya da israf etmeyi ise ekmeğten daha ziyade, o nimetin asıl sahibi olan yüce Yaratıcıya karşı saygısızlık, nankörlük ve şükürsüzlük olarak değerlendirirdik. Yüce Mevla'mızın, "Şükrederseniz nimetimi arttırırım. Nankörlük ederseniz azabım şiddetlidir." (İbrahim, 14/7) ilahî fermanı gereğince şükürü eda edilen nimetlerin artacağını, şükürü ödenmeyenlerin ise yok olacağını asla unutmazdık.

Yine bilirdik ki, yediğimiz ekmeğe sadece

Hayatın diğer alanlarında olduğu gibi ekmeğin tüketiminde de israf ve savurganlığa son vermek için, sadece değerlerin sahibi olmakla yetinmeyip, değerlerin adamı olmak ve değerlerimizi yaşanır kılmak durumundayız.

kendimizin alın teri ve emeği değil; aynı zamanda ekmeğin soframıza kadar ulaşmasına vesile olan insanların, hatta güneşin, havanın, suyun, toprağın da hakları vardır.

Bugüne gelince; dünya üzerinde bir tarafta yiyecek bir dilim ekmeğin bulamayan insanlar varken, diğer tarafta tıka basa karnını doyan, yediğini yiyip, yemediğini sorumsuzca çöpe atan kitleler vardır. Resmî rakamlara göre dünyada bir milyar insan sefalet ve yokluk içerisinde açlıktan kıvrılırken, 10 milyon insan da açlık ve yetersiz beslenmeden dolayı hayatını kaybederken maalessiz bizler her gün 6 milyon ekmeği çöpe atıyoruz.

Toprak Mahsulleri Ofisinin yaptırdığı araştırmaya göre, Türkiye'de günde 25 bin 300 ton ekmeğin üretiliyor, yıllık ekmeğin üretimi ise 9,2 milyon ton. 250 gramlık standart ekmeğin büyüklüğü dikkate alındığında günde 101 milyon, yılda ise 37 milyar adet ekmeğin üretilmesi gerçekleşiyor. Bir yılda üretilen ekmeğin parasal karşılığı 26 milyar lira. Tüketime bakıldığında ise günde 24 bin, yılda 8,7 milyon ton, yani günde 95 milyon, yılda ise 35 milyar adet ekmeğin tüketiliyor. Bunun da maddi karşılığı 24,3 milyar lira. Buradan ekmeğin israfının boyutları ortaya çıkıyor. Ülkemizde günde bin 500 ton, yılda 550 bin

ton ekmek israf ediliyor, çöpe atılıyor. Sayı olarak günde 6 milyon adet, yılda 2 milyar adet ekmek maalesef çöpe gidiyor. Bu israfın ekonomik büyüklüğü ise yıllık 1,5 milyar lira, eski rakamla 1,5 katrilyondur." (<http://www.tmo.gov.tr>; <http://www.tarim.gov.tr>; <http://www.ekmekisrafetme.com>)

Araştırmada ekmeğin nerelerde israf edildiğine de dikkat çekiliyor. "Evlerde alınan ekmeğin yüzde 2,9'u, lokanta, otel ve benzeri yerlerde yüzde 3'ü israf ediliyor. Öğrenci yemekhanelerinde ise israf oranı yüzde 7'ye kadar çıkıyor.

Bu arada şunu da ifade edelim ki, israf ettiğimiz sadece ekmek olmuyor. Ekmekle birlikte çiftçinin emeğini ve alın terini, tarlaya atılan tohum, gübre, mazot, su, tuz, elektrik ve

benzeri üretim girdilerini, toprağın bereketini, devletin bütçesini, millî geliri, toplumun geleceğini, kısaca ekmeğin üretim safhasından başlayıp tüketiciye ulaşıncaya kadar geçirdiği süreçte maddi ve manevi katkısı olan tüm gayret ve çabaları da israf etmiş, çöpe atmış oluyoruz.

Bu durum, Yüce Rabbimizin, "Ey âdemoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez." (Araf, 7/31.) ilahî buyruğu ile; sevgili Peygamberimiz'in, "Kibirsizce ve israf etmeden yiyiniz, içiniz, giyiniz ve sadaka veriniz." (Buhari, Libas, 1; Nesai, Zekât, 66.) "Birinizin elindeki lokma yere düşerse ondaki tozu toprağı gidersin ve onu yesin..." (Müslim, Eşribe, 136.) şeklindeki nebevi ve ahlaki öğütlerinden ne kadar da uzaklaştığımızı göstermektedir.

Zira yüz milyonlarca insanın aç uyuduğu ve açlıktan hayatını kaybettiği bir dünyada dinimizde yasaklanan israfın boyutlarının bu kadar yüksek seviyelere ulaşması, ekmeğin çöpe atılması insanlık ve Müslümanlık adına utanılacak bir durumdur. Bu yüzden hayatın diğer alanlarında olduğu gibi ekmek tüketiminde de israf ve savurganlığa son vermek için, sadece değerlerin sahibi olmakla yetinmeyip, değerlerin adamı olmak ve değerlerimizi yaşanır kılmak durumundayız.

Son olarak şunu da ifade edelim ki, İslam'da servet edinme nasıl birtakım kurallara bağlanmışsa, elde edilen servetin tüketimi de kurallara bağlanmıştır. Bu kurallar ihlal edildiğinde bundan dolayı sadece dünyada değil, ahirette de hesaba çekileceğimizi sevgili Peygamberimiz bize şu hadis-i şerifiyle haber veriyor: "Ahirette insan şu beş şeyden sorguya çekilmedikçe Allah'ın huzurundan ayrılamaz; ömrünü nerede tükettiğinden, gençliğini ne şekilde yıpratmış olduğundan, malını (servetini) nereden kazanıp nerelere ve nasıl harcadığından ve bildikleriyle amel edip etmediğinden." (Tirmizi, Kıyamet, 1.) ■